

RESSENYA DELS TREBALLS DEL CURS
DE 1915-1916 (1)

Sia'ns permès començar aquesta primera « Ressenya » ab una confessió : si al iniciar les tasques de l'*Arxiu d'Etnografia y Folklore de Catalunya* ens haguessin predit tot çò que durant aquest curs havíem de dur a cap, no ho haguèrem cregut, prenent-ho com un llausanger compliment. Emprò are, al fi de la jornada, girant la vista enrera, veyem ab franca alegria que ja no vivim sols de desitjs, sinó en part de realitats.

Una de les més belles característiques de la nostra obra, és que si bé en ella — com en tota obra assenyada — hi ha hagut una idea retriui, son estats tots y cada un dels col·laboradors els qui ab llur generós esforç han afermat definitivament l'empresa de l'Arxiu.

Per això es que are, al acabar el curs, ens creyem en el deure de doná'ls-hi compte de com ens havem valgut de llur nom y llur prestigi, de quines son les tasques que tots plegats havem realçat fins avuy y de quins son els projectes pè'l pervindre.

Fundació de l'«Arxiu». Inaugural. — No haig pas de repetir aquí com nasqué l'idea de l'Arxiu, car està prou detalladament exposat en el 1.er fascicle-circular, repartit als col·laboradors. La meva tasca comença propiament quan comencen els treballs.

(1) L'Arxiu aplicarà l'ortografia de l'*Institut d'Estudis Catalans* si els col·laboradors no manifesten res en contrari al enviar-nos els respectius treballs. En la secció destinada a l'*Inventari* transcriurem les obres en la mateixa ortografia en que han sigut publicades. — N. de la D.

Una vetlla d'hivern, el 12 de novembre de 1915, ens reunirem a la Biblioteca de la Facultat de Filosofia y Lletres de l'Universitat de Barcelona, convocats pè'l professor Dr. T. Carreras y Artau, un grapat de joves freturosos de treballar. Eren els allí presents : En Lluís Camós y Cabruja, En Manuel Parés y Villamur y En Vicens Feliu y Egidio, alumnes de la Càtedra d'Ètica; En Jaume Cardoner y Nogué, En Carreras y Artau (Joaquim) y N'Eduard Morros y Vicens, ex-alumnes, y En Xavier Griera, En Joseph M.ª Durán y Balcells, N'Antoni Serrat d'Argila y qui escriu aquestes ratlles, assistents y col·laboradors voluntaris.

La sessió fou simplicíssima y d'una gran intimitat. El professor Dr. Carreras y Artau llegí el projecte d'organització sistemàtica del novell Arxiu, establí ampla y documentadament les relacions d'aquest ab l'*Arxiu de Psicologia y Ètica hispanes* que de temps ve funcionant en la Càtedra d'Ètica y esboçà els plans a executar en el futur. L'*Arxiu d'Etnografia y Folklore de Catalunya* restava inaugurat.

Tasques d'organització. Sessions privades. — Aleshores començaren les tasques d'organització que han absorbit la major part de l'activitat del curs. Es tractava de posar-se en relació no sols ab els investigadors habituals y de nota, sino també ab altres persones que poguessen prestar llur adjutori als treballs y recerques de l'Arxiu.

Com un hom pot veure, la feyna empresa no era pas de poca extensió, ni mancada de dificultats. Calia primerament esbrinar quines eren les persones dels diferents indrets de Catalunya, Balears, Valencia y Rosselló qui podien col·laborar directament a la nostra obra, dirigir-se a totes elles, y a més desenrotllar un plà complementari de relacions ab investigadors y centres

d'altres regions d'Espanya y també de Portugal; fou necessari després registrar y contestar la correspondència rebuda, pendre nota de les indicacions que en ella se'ns feya, catalogar els llibres remesos y les recerques originals que se'ns enviaven etc.

Per donar idea del fadigós treball dut a terme per l'Arxiu durant aquest període d'organització, bastarà dir que des del desembre de l'any prop-passat fins a derrers de juliol del present es són enviades, rebudes o contestades més de 640 comunicacions; y a més es són rebudes y registrades les publicacions y recerques originals inédites de que's dona compte detallat en les seccions corresponents.

Tota aquesta tasca fou descapdellada en les sessions privades que's celebraren els cap-vespres dels dijous de l'hivern passat en la Biblioteca de la Facultat de Filosofia y Lletres, lloch ahont la Càtedra d'Ètica té establert el seu seminari. A més dels alumnes y col·laboradors voluntaris de la sessió inaugural, assistiren a les sessions del curs, col·laborant y ajudant eficaçment a les tasques d'organització, En Portabella y En J. M.ª Queralt, abdós de la Facultat de Dret y En Jaume Roca y Valls, del Seminari Conciliar de Barcelona. Fou precís prorrogar el curs fins a derrers de juliol, ab sessions extraordinaries, en llur major part diaries, per tal de tenir a punt de publicació el present primer quadern d'ESTUDIS I MATERIALS.

Conferencia del Mtre. Pedrell. — A malgrat de les ressenyades circumstancies, l'Arxiu pogué organitzar una sessió extraordinaria, la conferencia que sobre *Folklore musical hispà* ens donà el nostre venerable col·laborador i mestre don Felip Pedrell. Aquesta conferencia, que insertem integra en altre lloch, es celebrà el dia 10 de febrer d'enguany a la casa mateixa del

conferenciant, essent il·lustrada ab exemples musicals deliciosament cantats per la Srta. Concepció Badia, acompanyada al piano per En Frederich Longàs.

Vida de relació. — L'Arxiu no ha descuydat la vida de relació. De bona hora entrà en contacte ab altres centres y entitats que d'aprop o de lluny persegueixen fins relacionats ab els nostres. De tots ells l'Arxiu n'ha rebut proves de alta consideració y encoratjadora ajuda. Estimem com un deure fer constar públicament son agrahiment per totes aquestes manifestacions de simpatia.

Ja des del bell començament de sa vida l'Arxiu es dirigí a la *Secció Filològica* de l'*Institut d'Estudis Catalans* sollicitant les llistes de col·laboradors de ses «Oficines lexicogràfiques» per l'obra del Diccionari General de la Llengua Catalana, per tal de completar les propies. La *Secció Filològica* no sols accedí a la petició, sinó que galanament hi adjuntà la col·lecció completa dels fascicles publicats del *Butlletí de Dialectologia Catalana*.

L'Arxiu està en relació ab el *Centre Excursionista de Catalunya*, refugi en aquests últims temps dels estudis folklòrichs, y d'una manera especial ab la «Secció de Folklore». Al *Centre* som deutors d'un lot de llibres contenint la major partida d'obres folklòriques per ell editades.

També'ns trobem en relació des dels primers temps de la nostra actuació, ab l'«Arxiu Ètico-Social» que a l'Institut de Segona Ensenyança de Reus té organitzat el distingit catedràtich, literat y publicista Dr. Arthur Masriera, obra semblant a la dels Arxius de la Càtedra d'Ètica d'aquesta Universitat. Per intermitj d'ell havem rebut algunes recerques originals inèdites, y segons oferiment de son Director, els materials allí aplegats

vindran a engroixir els registres del *Arxiu d'Ètica hispana* y del *A. d'E. y F. de C.*

Als col·laboradors de terres de llengua catalana, molts d'ells personalitats il·lustres ben conegudes, creyem innecessari, y que fins seria pueril, retreure'ls-hi *nominatim* llur generositat y excel·lents oficis. Ells son part integrant del Arxiu y a tots es degut l'èxit d'aquesta primera jornada. Ab tot volem retre un especial tribut d'agrahiment y admiració als bons col·laboradors rossellonesos, a En Lluís Pastre y En Carles Grandó, arxiver y secretari respectivament de la *Société d'Études Catalans*, a En R. de Lacvivier, de Elna, a En Juli Delpont, Director de la Revista «Montanyes Regalades», com també a En A. Perbosc, Bibliotecari de Montauban, als qui ni les circumstancies de la guerra, ni el tenir parents y companys a les trinxeres o als llocs de setí—com diuen en lletres memorables emocionants—els ha privat de correspondre ab entusiasme y planejar oferiments magnífichs per al dia de la pau.

Per últim, corals remerciaments ens complavem en tributar a la *Real Academia Gallega*, a la *Comisión de Monumentos Históricos y Artísticos* de Navarra, a la Revista de cultura basca *Euskalerrien alde* y especialment al seu director don Gregorio de Mujica, al Dr. D. Rafel Altamira, catedràtic de la Universitat de Madrid, al Dr. D. Salvador Minguijón, catedràtic de la Universitat de Saragoça, als aragonesos P. P. Manuel Sancho y Benvingut Lahoz, al Sr. Don Ricardo Rosa y Alberty de Portugal ⁽¹⁾. Tots, ab les dades generosament suministrades, ens han ajudat eficaçment a iniciar les relacions inter-peninsulars hispanes, que constitueixen una de les bases per al desenrotllament dels fins de l'Arxiu. A molts d'ells som deutors,

(1) De les comunicacions que's rebin després del 31 de juliol se'n donarà compte en la *Ressenya* del curs vinent. — *N. de la D.*

de més a més, del present d'obres llurs o de materials d'estudi.

Per les circumstancies de la guerra internacional, s'es ajornat l'establiment de relacions d'intercanvi ab personalitats, centres y publicacions de l'extranger.

Expansió de l'«Arxiu». — S'ha procurat estimular y encarrilar certes disposicions col·lectives y el fervor despertat per la nostra empresa des dels primers moments. A aquest propòsit, l'Arxiu ha ofert pè'l «II Certamen Científic-Literari» organitzat per la Congregació Mariana del Seminari Conciliar de Gerona, un premi de 50 ptes. y un accèssit de 15 a la «mellor monografia folklòrica, sobre tema religiós, moral, literari, jurídic, econòmic, montanyenc, mariner, etc.»

Les condicions posades per optar a aquest premi, son : «1) Les observacions han d'ésser recullides de viva veu del poble, indicant-se els llocs, variants, noms i condició de les persones, etc., tot això fet amb brevetat i concisió i imprimint al treball un caràcter objectiu, despullat de preàmbuls, comentaris i judicis. 2) Els treballs premiats passaràn a nodrir l'Arxiu, el qual procurarà publicar-los oportunament — en tot o en part o en extracte — sota el nom dels autors premiats, qui en endavant disfrutaran de la condició de *col·laboradors*. 3) Els treballs no premiats podran també ésser objecte d'aquesta darrera distinció.»

Entre'ls meteixos seminaristes de Gerona s'es constituïda una «Agrupació folklòrica», que cooperarà directament a l'obra de l'Arxiu, pera l'arreplega y estudi de materials del Bisbat de Gerona.

L'alumne d'aquell Seminari, En Xavier Carbó, hi va donar, el dia 14 de maig, una ben escrita conferencia d'orientacions sobre el tema «El Folklore com a lloc filològic, ètic i artístic», contribuint a la divulgació

dels fins de l'Arxiu. Per cartes rebudes y noves particulars sabem la feyna que, entusiasta y silenciosament, venen realçant els col·laboradors del Seminari de Gerona.

No cal ponderar l'importancia que pèls futurs plans de l'«Arxiu» té el que prenguin afició als estudis folklòrics els seminaristes, qui el dia de demà al trobar-se en les parroquies rurals en contacte directe y íntim ab el poble, dotats ja de preparació pera les recerques dels costums y creences col·lectives, seràn els col·laboradors de l'«Arxiu» que estaràn en disposició de fer mellor cullita.

També'ls col·laboradors d'Olot ens innoven la decisió presa de constituir-se amicalment en Agrupació.

Tant l'exemple del Seminari de Gerona com el dels col·laboradors d'Olot, l'Arxiu els recomana encaridament a la consideració dels col·laboradors de les diverses comarques.

Treballs ja començats. — A més de les contribucions a l'«Inventari Etnogràfic i Folklòric de Catalunya» de les quals donem compte especificat en altre lloch, s'han emprès ja altres treballs y recerques monogràfiques.

L'un es la preparació del «Corpus paremiològic català» que l'Arxiu ha confiat a la direcció del col·laborador especialista en la materia y veterà folklorista D. Sebastià Farnés. La base es la col·lecció Farnés composta de més de 18.000 refrans y proverbis.

L'altre es la recerca y estudi sobre «Folklore dels Fenòmens Atmosfèrics» que el sotscriu ha prè al seu càrrech.

El Museu Etnogràfic y Folklòric de Catalunya. — Capítol especial mereix aquesta empresa, la

iniciativa de la qual l'Arxiu comparteix ab la Secció Folklorica del *Centre Excursionista de Catalunya*. Formant part del programa d'estudis del curs vinent, el nostre il·lustre col·laborador y catedràtic d'aquesta Universitat Dr. D. Telesfor d'Aranzadi, basc de naixença, esperit curiós y finíssim, perfectament enterat de les coses catalanes, gran autoritat com antropòlech y etnòlech y qui, de més a més, coneix de *proprio visu* els principals museus etnogràfics d'Europa, ens explicarà el plà pera la instal·lació d'un Museu d'Etnografia y Folklore de Catalunya, contribuint així a fer viable una de les aspiracions inicials de l'Arxiu.

L'Ajudant-Secretari de l'Arxiu,

JOSEPH M.^A BATISTA Y ROCA.

31 juliol 1916.